

Gdańsk-Kraków-Warszawa-Wrocław, 8 lutego 2021

Apel o wsparcie dla środowiska artystycznego w czasie pandemii COVID-19 w 2021 roku

Sekcja Polska Międzynarodowego Stowarzyszenia Krytyków Sztuki AICA apeluje do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego o przygotowanie programu wsparcia dla ludzi i instytucji kultury. Ze względu na specyfikę naszej działalności, pragniemy położyć nacisk szczególnie na środowiska związane ze sztukami wizualnymi.

Przed kilkoma dniami ponownie otwarto muzea i galerie sztuki. Nastąpiło to po kolejnym, tym razem prawie trzymiesięcznym okresie, w którym działalność instytucji podstawowych dla sztuk wizualnych podlegała drastycznym ograniczeniom. Od wielu miesięcy z niedogodnościami muszą się mierzyć także galerie prywatne i organizacje społeczne, a także szkoły i domy kultury. Artystki i artyści, krytyczki i krytycy, kuratorzy i kuratorzy, animatorzy i animatorzy, pracownicy i pracownicy techniczni oraz wiele innych osób związanych ze sferą kultury utraciło możliwość zawodowej aktywności – lub też została ona w znaczącym stopniu zredukowana. Straty poniesione przez ludzi kultury i jej instytucje w poprzednich miesiącach są ogromne.

Ponowne otwarcie instytucji kultury to pozytywna wiadomość. Pojawiają się jednak kolejne mutacje wirusa COVID-19, a Narodowy Program Szczepień realizowany będzie jeszcze przez wiele miesięcy. Tym ważniejsze jest przygotowanie programów wsparcia, które uwzględniałyby pozytywne i negatywne doświadczenia zaczerpnięte z programów realizowanych w 2020 roku. Konieczne jest zatem dalsze zaangażowanie wszystkich, którzy w ubiegłym roku wspierali ludzi kultury – od władz samorządowych, przez organizacje społeczne po prywatne przedsiębiorstwa i osoby. Odpowiedzialność za przetrwanie kultury spoczywa jednak przede wszystkim na rządzie, w tym szczególnie na Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Zatem obok programów wsparcia kultury realizowanych stale przez MKiDN muszą się pojawić nowe, które nie będą opierały się na modelu konkursu grantowego na najlepsze projekty, lecz będą brały pod uwagę wymogi funkcjonowania osób, jak i instytucji kultury w czasach nadzwyczajnych.

Konieczne jest powstanie **programu, który zrekompensowałby poniesione podczas pandemii straty samorządowym instytucjom kultury, organizacjom społecznym oraz firmom prywatnym prowadzącym działalność w dziedzinie sztuk wizualnych**. Powołany w 2020 roku Fundusz Wsparcia Kultury z niezrozumiałych powodów pomijał taką działalność. Ważne jest, aby w ramach takiej formy wsparcia nie różnicować aplikujących podmiotów. W regulaminie należałoby jednocześnie uwzględnić specyfikę przychodów uzyskiwanych przez instytucje samorządowe i organizacje społeczne, na których całokształt składają się w dużej mierze dotacje zewnętrzne.

Konieczny jest także **program indywidualnego wsparcia artystów, ale też innych osób zaangażowanych w tworzenie, prezentowanie i upowszechnianie sztuk wizualnych**, a które z powodów pandemii nie mogły wykonywać pracy zarobkowej lub te możliwości zostały znacznie ograniczone. Przede wszystkim program ten powinien uwzględnić specyficzną sytuację freelancerów, gdyż np. zapisy ogłoszonej w grudniu 2020 roku

ul. Jazdów 2
00-467 Warszawa

Tarczy Antykryzysowej 6.0 znacznie ograniczają możliwość otrzymania realnego wsparcia (dla przykładu, wiele osób związanych ze środowiskiem artystycznym nie uzyskiwało w ostatnich miesiącach przychodów, które uprawniałyby ich do tzw. zasiłku „postojowego”). Różne jednorazowe zapomogi i stypendia socjalne także nie rozwiązują wyjątkowo trudnej sytuacji bytowej ludzi kultury.

Muszą wreszcie powstać **programy przygotowujące instytucje kultury** do pełnego wznowienia działalności po zakończeniu pandemii. Podejmowane działania powinny zarazem przygotowywać je do pracy w przyszłości, w której możemy zmierzyć się z większą ilością zagrożeń podobnych do pandemii COVID-19 – w tym z nieprzewidywalnymi następstwami obecnych zmian klimatu.

Kluczowy jest przede wszystkim czas: ludzie kultury i ich instytucje nie mogą funkcjonować w nieustannej niepewności. W ciągu pandemii – zarówno w trakcie lockdownu, jak i w momentach rozluźnienia restrykcji – instytucje i osoby związane z obszarem sztuk wizualnych funkcjonowały na nowych zasadach i podług skromnych możliwości. Jednak dzisiaj, wraz ze zmniejszonymi budżetami oraz długotrwałym obcięciem dochodów, środowisko sztuk wizualnych dociera właśnie do granic swojego przetrwania. Wielu artystów musi przebrnąć się w błyskawicznym tempie, aby zapewnić sobie podstawowe środki do życia.

Z uwagi na wspomniane problemy apelujemy do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego o uwzględnienie głosu środowisk związanych ze sztukami wizualnymi i uwzględnienie ich w obecnych programach pomocowych, jak i o stworzenie nowego, przeznaczonego specjalnie dla nich. Bez takiego wsparcia kultura znajdzie się w niezwykle trudnej sytuacji.

Zarząd Polskiej Sekcji AICA